

Et felles løft for framtiden

JEANNE DALBU

Samlingsteam Rogaland har i fire år arbeidd i lag med musea i fylket for å ta igjen det store etterslepet i gjenstandregistreringa. Målet er å få ei tilfredsstillande oversikt over samlingane ved de fem regionmusea i Rogaland og Norsk Oljemuseum. Artikkelforfattar Jeanne Dalbu gjev her eit innblikk i arbeidet og betydninga det har hatt for musea i fylket.

Samlingene i museene representerer på mange måter vår historie, kultur og identitet, noe som gir utgangspunkt for kontinuerlig fortolkning, kunnskap og glede, både for museumsansatte og publikum. Likevel er det slik at store deler av museenes samlinger ikke lenger befinner seg i utstillingsrom, men i lukkede rom og ute av syne for publikum. Denne utviklingen kan blant annet sees i sammenheng med at museene har bygd opp sine samlinger av tilfeldige gaver.¹ Ifølge museumsdirektør Lene Walle, har museene i Telemark museum tatt imot gjenstander uten å ha de nødvendige ressursene til å kunne ta vare på dem. Dette har ført til at stabbur og stuer har blitt fylt opp med gjenstander. Som følge av plassmangel og spredning av samlingene har museet mistet oversikten over hva de har og hva som er ødelagt.² Walle beskriver en situasjon mange museer kjenner seg igjen i.

Siden 1990-tallet har det blitt gjennomført flere store tilstandsundersøkelser ved norske museer.³ Felles for samtlige er at resultatene tegner et alvorlig bilde av samlingene. Først og fremst har plassmangel ført til overfylte oppbevaringslokaler og dårlige oppbevaringsforhold. Avisartikkelen «Museumssamlinger råtner» beskriver hvordan plassmangelen på Naturhistorisk Museum i Oslo påvirker samlingene.⁴ Museumsdirektør, Elen Roaldset, kan der fortelle om «øglar og andre verdifulle funn som oppbevares i containere.» Oppbevaringsforholdene blir beskrevet som så dårlige at museet frykter at store deler av norsk kultur- og naturhistorie kan gå tapt. Slik situasjonen er i dag har mange museer innsamlingsstopp, det vil si at de ikke tar inn nye gjenstander.⁵ Dette har flere

årsaker. En grunn er at museene ikke har plass til nye gjenstander. De har heller ikke fullgod oversikt over hva de har, hva som er ødelagt, hvor mye som er ødelagt og hvor «ting» ligger. Dersom denne utviklingen fortsetter, kan man risikere at museene ikke har gjenstander som er representative for vår tid. Å rydde opp i samlingene er kanskje museenes viktigste prioritering. For å møte disse utfordringene gikk fylkeskommunen i Rogaland i dialog med museene for å se om man kunne finne en felles løsning for museene i fylket.

I 2012 ble det etablert en arbeidsgruppe med representanter fra alle regionmuseene⁶ i Rogaland og Norsk Oljemuseum, under ledelse av Barbara de Haan. Arbeidet resulterte i en rapport som kom med klare anbefalinger om hvilke fagområder som burde prioriteres og styrkes i tiden fremover. Rapporten viste også at museene i Rogaland har et stort etterslep i registreringen av samlingene.⁷ At en gjenstand er registrert med enkel beskrivelse, dokumentasjon og plassering har stor betydning for hvordan den blir brukt i museet. Først og fremst sørger registreringen for at de museumsansatte finner gjenstanden, og den kan lettere brukes i formidling og som kilde i vitenskapelig arbeid. I tillegg er registreringen en viktig forutsetning for bevaringen av gjenstanden. På fagspråket kalles dette for gjenstandsregistrering og -katalogisering.

Ifølge «Regionalplan for museum» i Rogaland er prioritering og disponering av ressurser hovedårsaken til det store etterslepet i gjenstandsregistreringen. Museene uttrykker at det er vanskelig å få satt av ressurser til registrerings- og katalogiseringsarbeid. Under et møte i Norsk museumsforbund (2007) forklarer

direktør for Museum Stavanger (MUST), Ove Magnus Bore, at en av grunnene til at museene ikke har prioritert samlingsarbeid, er fordi de på 1970-tallet prioriterte det vitenskapelige arbeidet, mens fokuset de siste tiårene har vært på formidling. Dette har resultert i at samlingene og bevaringen av disse har måtte lide.⁸

Som følge av det store etterslepet i registreringen og bevaringen av samlingene ønsket arbeidsgruppen i Rogaland å sette i gang et skippertak for å løfte samlingene opp på et tilfredsstillende nivå. På bakgrunn av dette ble Samlingsteam Rogaland etablert i 2014 og inngår i dag som en del av fellestjenestene i Rogaland.⁹ I denne artikkelen skal vi se nærmere på hvordan Samlingsteamet arbeider, og hvilken betydning arbeidet har for museene i Rogaland.

ET MOBILT SAMLINGSTEAM

Samlingsteam Rogaland er et mobilt samlingsforvaltningsteam som i dag består av en prosjektleder og tre prosjektmedarbeidere. I et overordnet perspektiv representerer samlingsteamet fagdisiplinene: konservering, museografi og museologi. I Norge brukes konservatortittelen både om de som har utdanning innen humaniora og de med konserveringsutdanning. En konservator med konserveringsutdanning har kunnskap om hvordan forebygge eller aktivt beskytte og bevare museumssamlinger.¹⁰ Samlingsteamet består av to konservatorer med formell konserveringsutdanning, en med fordypning innen maleri konservering og en annen innen kulturhistorisk konservering. Konservatorene i teamet utgjør en nyttig ressurs, da ingen av museene i Rogaland har konservatorer med

konserveringsutdanning. Når det gjelder fagene museografi og museologi er det vanlig å skille mellom praktisk museumsarbeid og museal kunnskap. Det vil si at en museograf viser hvordan man registrerer en samling, mens en museolog spør hvorfor registrere samlingen.¹¹ Teamet har på den måten en variert ekspertkunnskap om hvordan man tar vare på museumsgjenstander.

Som mobilt samlingsteam skal teamet reise og arbeide på alle regionmuseene i Rogaland og Norsk Oljemuseum i perioden 2014 – 2019. Samlingsteamet har egen bil og kjører sammen, enten det er til Åmøy hvor teamet har sin faste arbeidsplass, eller om det er for å jobbe på et av museene. Målet er at alle museene blir besøkt i løpet av et halvår, og alle får tildelt likt timetall. De ulike prosjektene har en gjennomsnitts varighet på 3 til 4 uker. Fordelene med korte prosjektperioder er at museene ikke trenger å binde opp ressurser og lokaler over lengre perioder.

NYTT LIV TIL SAMLINGENE

Prosjekter som har som mål å forbedre samlingene blir kalt for revitaliseringsprosjekt.¹² Det handler hovedsakelig om å hente bortgjemte og uregistrerte gjenstander, gjøre dem tilgjengelig via samlingsforvaltningssystemet Primus, samt forbedre deres levetid ved å utføre ulike forebyggende tiltak. Samlingsforvaltningssystemet Primus er en database for registrering og katalogisering av samlinger, og er kanskje det viktigste verktøyet hva angår tilgjengeliggjøring, dokumentasjon og logistikk av samlinger. Alle museene i Rogaland bruker Primus. Ved å sette i gang

revitaliseringsprosjekter, vil museene i Rogaland få anledning til å få unna mest mulig av etterslepet i registreringene og bevaringene av samlingene. Arbeidet med å revitalisere samlinger, handler på en måte om å gi livet tilbake til gjenstanden.

Eksempel på revitaliseringsprosjekt kan være oppgradering av oppbevaringslokaler. I 2014 gjennomførte Jærmuseet en omfattende oppgradering av tre- og metalmagasinet på Vitengarden. Der ble blant annet den gamle innredningen byttet ut med et nytt rullearkiv. Magasinet ble tømt for gjenstander og det ble opprettet et revisjonsprosjekt av samlingene. Gjenstandene ble vurdert, registrert eller revidert i Primus, emballert og satt tilbake i ny og bedre orden. Dette arbeidet var et samarbeid mellom samlingsteamet og Jærmuseets ansatte. Dalane folkemuseum har det siste året fokusert på flere mindre revideringsprosjekt i magasin. Det innebærer å ta gjenstander ut av magasinet, registrere nye eller revidere allerede registrerte gjenstander, samt rengjøre, fotografere, emballere og sette tilbake på magasin.

Det er museene som bestemmer hvilken del av samlingene det skal arbeides med, og på hvilken måte. I 2015 fikk samlingsteamet i oppgave å arbeide med byggetegningsarkivet til Stavanger Museum (MUST). Byggetegningene var rullet sammen i syreholdige pappuller, og kunne inneholde alt fra en til syv tegninger. Samlingsteamet fikk i oppgave å rulle ut tegningene, revidere registreringene i Primus, tilstandsvurdere og magasinere tegningene på en forsvarlig måte. Selv om hovedmålet med de ulike prosjektene er å få til mest mulig på kort tid, har samlingsteamet også arbeidet med prosjekter hvor det primære var å gå i

«dybden». Våren 2017 fikk samlingsteamet i oppgave å utføre et revisjonsprosjekt av lyktene som tilhører Haugalandmuseene. Revisjonsprosjektet var basert på metoden «Vurdering av kunst- og kulturhistoriske samlinger». Bakgrunnen for vurderingen var en Primus-revisjon av samlingen som også omfattet ny fotografering og en grundig tilstandsvurdering av hver gjenstand. I tillegg ble lyktene vurdert i henhold til prioritering til konservering.

I Rogaland skiller det mellom ulike samlinger; kulturhistoriske, naturhistoriske, kunsthistoriske, arkeologiske og farkoster.¹³ Av disse er det særlig kulturhistoriske samlinger som har mangelfull registrering. Disse samlingene er ofte varierte og satt sammen av forskjellige gjenstandstyper. Det kan være jordbruks-gjenstander, fiskeutstyr, skolemateriell, servise osv. Gjenstandstypene varierer derfor fra prosjekt til prosjekt. For eksempel kan samlingsteamet arbeide med jordbruks-gjenstander fra Jærmuseet, mens et annet prosjekt kan dreie seg om gjenstander fra nyere tid, som for eksempel capser, flagg og plakater fra Norsk Oljemuseum.

Når museet har etablert et prosjekt ryddes det plass til samlingsteamet enten på museet eller der samlingen befinner seg. Arbeidsplassen kan derfor variere. Noen ganger kan samlingens størrelse og innhold føre til at samlingsteamet arbeider i utstillingen, eller i magasinet. I 2014 fikk samlingsteamet i oppgave å arbeide med samlingen på Hummermuseum på Kvitsøy. Der var de aller fleste gjenstandene utstilt, så oppgaven var å registrere, revidere og fotografere samlingen i utstillingen. Museet var stengt for publikum i denne perioden.

1. Kate Newland fra MUST viser hvordan pappullen skal håndteres og åpnes uten å skade tegningene, MUST f.v. Kate Newland, Eirik Aarebrot, Gry Bang-Andersen, Alexia Rohmer Bonas, Lise Chantrier Aasen og Bèlen Hourcade. Foto: Jeanne Dalbu, MUST.

2. Lise og Eirik tilstandsvurderer to lykter fra Haugalandmuseene. Foto: Jeanne Dalbu, Haugalandmuseene.

3. Lise fotografere Statoil flagg på Norsk Oljemuseum. Foto: Jeanne Dalbu, Norsk oljemuseum.

1. Per Inge holder et hvitt bakgrunnslerret slik at Eirik kan fotografere gjenstanden i utstillingen på Hummermuseet, Kvitsøy.
Foto: Jeanne Dalbu, Ryfylkemuseet.

2. Lise sorter gjenstander etter materialer før de plasseres tilbake i magasin, Dalane Folkemuseum.
Foto: Jeanne Dalbu, Dalane Folkemuseum.

3. Det nye rullearkivet i magasinet med gjenstander, Jærmuseet f.v Per Inge Bøe og Målfrid Grimstvedt.
Foto: Jeanne Dalbu, Jærmuseet.

Da samlingsteamet fikk i oppgave å montere ned en utstilling for Maritimt museum i Stavanger valgte museet en annen vri. Der ble den ene delen av utstillingen stengt av for publikum slik at samlingsteamet kunne montere ned, registrere og fotografere gjenstandene før de ble pakket ned og magasinert. Den andre delen var åpent for publikum slik at publikum kunne se og lese om arbeidet som pågikk i utstillingen.

Ved oppstart av et prosjekt blir de ulike oppgavene fordelt på arbeidsstasjoner. Vanligvis opprettes det fire stasjoner: rengjøringsstasjon, registreringsstasjon, fotostasjon og pakkestasjon. Hensikten med stasjonene er å sikre god arbeidsflyt og arbeide rasjonelt med de ulike oppgavene. Dette for å sikre god kontroll og oversikt over samlingen. Arbeidsformen minner om en produksjonslinje som følger samlebåndprinsippet.

GJENSTANDER PÅ SAMLEBÅND

I forbindelse med den planlagte Øglændutstillingen i 2018 på Vitenfabrikken ble det gjennomført et revisjonsprosjekt av sykkelsamlingen høsten 2017. Det var satt av 4 uker til Samlingsteam Rogaland, hvor målet var å:

- Rengjøre syklene for støv, smuss og rust
- Merke syklene med identifikasjonsnummer
- Revidere eldre registreringer i Primus, og etter behov opprette nye registreringer
- Tilstandsvurdere syklene i Primus
- Fotografere syklene
- Merke syklene med strekkode og gi dem plassering i magasinet

Med utgangspunkt i disse oppgavene ble det opprettet tre arbeidsstasjoner: rengjøringsstasjon, registreringsstasjon og fotostasjon. Arbeidsstasjonene vil bli gjennomgått nedenfor for å gi et innblikk i hvordan teamet jobber med samlingene.

RENGJØRINGSSTASJON

Rengjøring av gjenstander er et forebyggende tiltak hvor målet er å forebygge videre nedbrytning. Rengjøringsmetoden er basert på gjenstandens materialer, teknikk og tilstand. Samtidig er det viktig å være bevisst på at en rekke gjenstander kan være infisert med mugg, og deler av samlingene kan tidligere har vært behandlet med kjemiske midler som for eksempel insekticider. Ved slike tilfeller kreves spesielle tiltak ved gjenstandsbehandling.

Til sykkelprosjektet ble sykkelens estetikk, materialsammensetting og historie diskutert før den ble rengjort. Med tanke på sykkelens tilstand ble det tatt hensyn til hvor mye rust som skulle fjernes. Dersom det ble fjernet for mye rust kunne det forstyrre den estetiske fremtoningen. Det var også tilfeller der sølesprut ble tatt vare på som en del av sykkelens historie. Disse eksemplene belyser nødvendigheten ved å ha personale med variert fagbakgrunn, slik at rengjøringen ikke fjerner viktig spor fra fortiden, eller skader sykkelens helhet. Når sykkelens er rengjort og merket med identifikasjonsnummer, skal den registreres og katalogiseres i museets database.

Jeanne rengjør en DBS herresykkel.
Foto: Therese Espeland, Jærmuseet.

Når sykkelen er ferdig rengjort blir den merket med et unikt identifikasjonsnummer. Foto: Therese Espeland, Jærmuseet.

REGISTRERINGSSTASJON

Registrering og katalogisering av gjenstander handler hovedsakelig om å gi en enkel beskrivelse som sikrer gjenfinningen og dokumentasjonen. Museene skiller ofte mellom minimumsregistrering og dybderegistrering. Med minimumsregistrering menes opplysninger som identifiserer gjenstanden, mens en dybderegistrering tar for seg gjenstandens kulturhistoriske bakgrunn, kontekst, datering, eierskap og lignende. For at en gjenstand skal ha en kulturhistorisk verdi for ettertiden må den ha et minimum med opplysninger.¹⁴ Det er særlig gjenstandens proveniens, det vil si opphavsplass, historie, bruk, eierforhold m.m, som gir gjenstanden kontekst, og som derfor kan avgjøre gjenstandens kulturhistoriske verdi. Med tanke på størrelsen på samlingene og ressursbruk i prosjektene er det mest hensiktsmessig for samlingsteamet å ligge mellom minimumsregistrering og dybderegistrering.

I forkant av sykkelprosjektet lagde Jærmuseet en liste med ulike punkter som skulle registreres. For eksempel skal sykkelens giver, rammenummer, produksjonsdato, produsent, merker/påskrift, teknikk og

Identifikasjonsnummeret skal merkes på en varig og diskret måte. Foto: Therese Espeland, Jærmuseet.

materialer registreres i Primus. Basert på disse opplysningene, vil registreringene danne et godt grunnlag for senere dybderegistrering. I tillegg skal sykkelen tilstandsvurderes. I Primus gis sykkelen en tilstandsgradering fra 100 til 104, der 100 representerer Svært god og 104 Kritisk. Sykler som er i dårlig stand får en kommentar med beskrivelse og eventuelle forslag til behandling/håndtering. Det må her påpekes at registratorens bakgrunn og kompetanse påvirker hvordan gjenstander blir vurdert. Til dette prosjektet var det hovedsakelig konservatoren som vurderte syklene, men tilstanden ble diskutert i teamet før opplysningene ble lagt inn i Primus. Ved prosjektstutt ble det laget grafer basert på tilstandsgraderingene. På den måten får Jærmuseet en god oversikt over status og tilstand for sykkelsamlingen.

Når sykkelen er rengjort og merket skal den registreres i Primus med betegnelse, historikk, beskrivelse og plassering. Bilde av Jeanne som registrer herresykkelen i Primus. Foto: Therese Espeland, Jærmuseet.

FOTOSTASJON

Når sykkelen er registrert og tilstandsvurdert i Primus skal den fotograferes. Ved gjenstandsfotografering er det viktig å dokumentere gjenstandens nåværende form, dens varemerke, stempel og skader. Det ble tatt ca. 15 bilder pr. sykkel. Hovedbildene viser sykkelen i fullskala, mens detaljbildene viser blant annet sykkelmerke, sete, ringeklokke, deksel, pedaler og hjuloppheng.

Etter fotograferingen blir bildene redigert og omnummerert. Denne delen av arbeidet er tidkrevende, da man ofte sitter med et stort bildemateriale. Når bildene er ferdig behandlet, legges bildefilene inn i Primus. I Primus har Jærmuseet muligheten til å vurdere og prioritere hvilke sykler som kan gjøres tilgjengelig på Digitaltmuseum. Digitaltmuseum er en felles nasjonal database for norske samlinger i kunst- og kulturhistoriske museer og er blant annet opprettet

Etter registreringen skal herresykkelen tilstandsvurderes. Sykkelen gis en tilstandsgradering fra 100 til 104, der 100 representerer best tilstand og 104 dårligst i Primus. Foto: Therese Espeland, Jærmuseet.

som et tiltak for å vise frem gjenstander som ikke er utstilt. Denne delen av arbeidet inngår i det man kaller digitalisering av museumssamlinger. Ved å gjøre syklene tilgjengelig på Digitaltmuseum når de ut til en langt større brukergruppe. Samtidig skånes syklene for fremtidig unødvendig håndtering og slitasje.

Når sykkelen har vært innom alle arbeidsstasjonene, skal den merkes med strekkode og plasseres i magasinet. Etter fire uker har samlingsteamet, i samarbeid med Jærmuseets ansatte, rengjort, registrert, tilstandsvurdert, fotografert og magasinert nesten 200 sykler.

KOMPETANSESPREDNING

Det unike med prosjektet er at det er fylkeskommunen som finansierer stillingene i samlingsteamet, under forutsetning av at det enkelte museet yter tilsvarende tid og ressurser. Det vil si at det arbeidet som blir gjort av teamet gjøres sammen med ansatte på museene. Denne arbeidsmodellen har mange fordeler. Først og fremst gir den mulighet for et tettere samarbeid mellom samlingsteamet og de ansatte i museene, noe som blant annet hever kvaliteten i registreringene. For eksempel sitter museet ofte med den kulturhistoriske kompetansen om samlingene, mens samlingsteamet bidrar med bevaringskunnskap og praktisk kompetanse. Ved å gjøre ting sammen deles kompetanse og kunnskap slik at kvaliteten på samlingsarbeidet heves. Museene oppnår på denne måten like og kvalitetssikrede registreringer, samt lik vurdering av samlingene og større gjenfinning i samlingene. Tett samarbeid gir også mulighet til å utvikle felles og bedre rutiner på tvers av museene.

Når herresykkelen er registrert og tilstandsvurdert skal den videre til fotostasjonen. Bilde av Therese Espeland fra Jærmuseet som fotograferer sykkelen.
Foto: Jeanne Dalbu, Jærmuseet.

Når herresykkelen er rengjort, registrert og fotografert publiseres sykkelen på Digitaltmuseum.
Skjermbilde: www.digitaltmuseum.no.

Selv om det for det meste er praktisk arbeid som utføres på museene, så har samlingsteamet også en viktig rådgivende funksjon. Teamet har bidratt innen spørsmål som; hvordan innrede et magasin, skadedyrbekjempelse og klimakontroll i magasin. I tillegg holdes det interne kurs etter behov, for eksempel om forsvarlig pakking av tekstiler. En gang i året arrangeres det fagseminar for alle museene. Hensikten er å ta opp relevante problemstillinger innen bevaringen av museumssamlinger.

Fordelen med å konsentrere bevaringskompetansen i et mobilt team er at det blir en viktig fellesressurs for alle museene. Et godt eksempel er den omfattende magasinundersøkelsen i Rogaland som ble gjennomført av samlingsteamet i 2016. Målet var å få en samlet oversikt over bevaringsforholdene og eventuell restkapasitet for gjenstander i magasinene.

FRA PRAKSIS TIL UNDRING

Samlingsteamet har siden oppstarten i 2014 gjennomført over 40 ulike prosjekter på museene.

Revitaliseringsprosjektene har bidratt med å få unna en del av etterslepet i registreringen, og man ser et økt fokus på bevaringsarbeidet. Satsningen på Samlingsteam Rogaland har gitt gode og målbare resultater - over 40 000 objekter er registrert/revidert og katalogisert i perioden 2014 -2017. Fra et nasjonalt perspektiv blir fellesprosjektet omtalt som svært vellykket, og blir ofte trukket frem som et godt eksempel på hvordan man kan få til samarbeid på tvers av museene.¹⁵

Foreløpig er planen at Samlingsteam Rogaland skal videreføres som en permanent tjeneste for museene,

Revisjonsprosjekt av sykkelsamlingen på Jærmuseet, avd. Vitenfabrikken. Oversiktsbilde fra magasinet.
Foto: Jeanne Dalbu, Jærmuseet.

Internkurs på Dalane Folkemuseum. Eirik Aarebrot demonstrerer hvordan tekstiler skal pakkes.
Foto: Jeanne Dalbu, Dalane Folkemuseum.

Fellestjenestene inviterte alle museene i Rogaland til fagseminar om integrert skadedyrkontroll (IPM), mai 2017.
Foto: Jeanne Dalbu, privat.

men med en dreining mot konservering.¹⁶ Det betyr større fokus på forebyggende tiltak og behandlinger som skal stoppe nedbrytningsprosesser i gjenstander. Dette danner et vesentlig grunnlag for å utvikle en konserveringsplan for museene med oversikt over gjenstander prioritert til behandling. Neste fase av prosjektet bidrar med å sikre en forsvarlig bevaring av vår felles kulturarv. Fordelen med denne modellen er at det gir mulighet til å skape et sterkt fagmiljø innen bevaringen av museumssamlinger, samtidig som det setter søkelyset på en del spørsmål omkring museets rolle. Ved å flytte bevaringskompetansen til samlingsteamet tar man indirekte ut en oppgave som på mange måter definerer hva et museum er og gjør – nemlig samfunnsinstitusjoner som skal ta vare på vår kulturarv.

Selv om Samlingsteam Rogaland har gitt gode resultater, gjenstår det mye arbeid. Det er fremdeles et stort gjenstandsmateriale som ikke er registrert, og

som er oppbevart under dårlige forhold. Magasinundersøkelsen som ble gjennomført i 2016 viser at mange av magasinene i fylket er overfylt og tilfredsstillende ikke kravene som angår organisering og emballering av gjenstander. I rapporten gis det blant annet forslag om å fjerne gjenstander som er i så dårlig forfatning at de ikke egner seg til bruk i forskning eller utstilling. Denne problemstillingen er muligens mest aktuell for de største og mest plasskrevende gjenstandene. Å ta ut gjenstander fra samlingen går ofte under begrepene avhending og destruksjon. Spørsmålet om å avhende eller destruere gjenstander har de siste årene gjort seg gjeldende i det norske museumslandskapet. Avhending innebærer at museet tar ut en eller flere gjenstander fra samlingen og overfører gjenstanden til en ny eier som er bedre egnet til å ta vare på den. En destruksjon innebærer at gjenstanden blir fysisk ødelagt.¹⁷ Denne debatten har ført til behovet for metoder

Fellestjenestene i Rogaland 2017, f.v. bygningsantikvar Kirsten Helledal Fosstveit, fotoarkivar Madli Hjermand, fra Samlingsteam Rogaland; Eirik Aarebrot, Jeanne Dalbu, Kirsten Hetland og Lise Chantrier Aasen. Foto: Eva Lene Gilje Østensen, Ryfylkemuseet.

som kan veilede museene i vurderingen av samlingene.¹⁸ Spørsmålet er om en utvelgelsesprosess som skissert ovenfor vil gjøre samlingene mer relevante eller bedre. Det gjenstår å se.

Gjenstandssamlingene i museene blir i denne artikkelen fremstilt som store, u håndterlige og uoversiktlige. Et problem som må fikses. Mye av det samlingsteamet gjør handler nettopp om å fikse problemene. Samlingene er museenes viktigste ressurs, og man må ikke glemme at det er gjenstandsmaterialet som gir museet dets spesifikke karakter. Det vil si at

arbeidet som blir lagt ned i dag kan ha en stor betydning for hvordan vår tid blir tolket og forstått i fremtiden. Veien videre bør derfor gi mer rom for spørsmål som: Hvor mye tid skal brukes på etterslepet? Hva er akseptabelt registreringsnivå? Finnes det andre måter å registrere og dokumentere gjenstander på? Hva er en god samling? Hva er en dårlig samling? Hvilke gjenstander skal ut fra samlingene? Hvor mye skal ut? Det er mange hensyn som må tas når museene skal planlegge for fremtiden, men museene er på god vei.

LITTERATURLISTE

Bøker:

Eriksen, Anne 2009: *Museum: En kulturhistorie*. Oslo: Pax forlag

Eriksen, Anne 2013: *Utviklingen på museumsfeltet. Delrapport til Kulturutredningen 2014*. NOU 2013:3.

Hernes, E. m.fl. 1995: *Trøndelagsundersøkelsen 1994-95. Museenes status og behov innen registrering og bevaring*. Norsk museumsutvikling. Skriftserie 4/95

Maurstad & Hauan 2012: *Museologi på norsk*. Universitetsmuseenes gjøren. Akademika forlag

Strømsnes, Astrid Margrethe 2003: «*Slik er det med museer...» om museer og innsamlingsproblematikk*. Hovedoppgave i kulturvitenskap. Universitetet i Bergen.

INTERNETTSIDER

Aftenposten 15.03.2011: Samlingene smuldrer bort. Lastet ned: <http://www.aftenposten.no/kultur/Samlingene-smuldrer-bort-189906b.html> (Lest 07.06.2017)

Bore, Ove Magnus 2007: En norsk revitaplan - hva vil museumsforbundet. Lastet ned: <https://museumsforbundet.no/arkiv/pdf/Revita-foredrag.pdf> (Lest 08.06.2017)

Kulturrådet 2009: Vel bevart ABM-skrift #59. Lastet ned: <http://www.kulturradet.no/documents/10157/eea05e47-db8a-4fe2-a6d5-f2bc0465f8ab> (Lest 07.06.2017)

Kulturrådet 2015: Retningslinjer for avhending. Lastet ned: https://issuu.com/norsk_kulturrad/docs/retningslinjer_for_avhending (Lest 07.06.2017)

Kulturrådet 2016: Vurdering av kunst- og kulturhistoriske samlinger. Lastet ned: <http://www.kulturradet.no/documents/10157/0751c1a5-44ae-47cd-a282-c40d6c1afe9c> (Lest 08.07.2017)

Kulturrådet 2017: Å rydde i fortida – for framtida. Lastet ned: https://issuu.com/norsk_kulturrad/docs/___rydde_i_fortida-web (Lest 08.06.2017)

Museum Stavanger 2016: Plan for samlingsforvaltning 2016- 2021. Lastet ned: <http://www.museumstavanger.no/uploads/gallery/Samlingsforvaltningsplan-2016-2021-uten-vedlegg.pdf> (Lest 08.07.2017)

NRK 11.06. 2008: Museumssamlinger råtner. Lastet ned: <https://www.nrk.no/kultur/museumssamlinger-ratner-1.5960075> (Lest: 07.06.2017)

Rogaland fylkeskommunes kulturplan 2011: Regionalplan for museum 2011- 2014. Lastet ned: <http://www.rogfk.no/Planer/Kulturplaner/Regionalplan-for-museum-2011-2014> (Lest 08.06.2017)

Rogaland fylkeskommune 2017: Økonomiplan 2017- 2020. Årsbudsjett 2017. Lastet ned: <http://www.rogfk.no/Om-fylkeskommunen/OEkonomiplan> (Lest 07.06.2017)

Riksrevisjonen 2017: Riksrevisjonens undersøkning av digitalisering av kulturarven. Lastet ned: <https://www.riksrevisjonen.no/rapporter/Documents/2016-2017/DigitaliseringKulturarv.pdf> (Lest 07.06.2017)

NOTER

¹ Bore 2007, En norsk revitaplan - hva vil museumsforbundet? <https://museumsforbundet.no/arkiv/pdf/Revita-foredrag.pdf>

² Den 15. mars 2011 publiserte Aftenposten artikkelen «Samlingene smuldrer bort»:

<http://www.aftenposten.no/kultur/Samlingene-smuldrer-bort-189906b.html>

³ Hernes, E. m.fl. 1995: Trøndelagsundersøkelsen 1994-95. Museenes status og behov innen registrering og bevaring. Norsk museumsutvikling. Skriftserie 4/95

https://books.google.no/books/about/Tr%C3%B8ndelagsunders%C3%B8kelsen_1994_95.html?id=LsnVjwEACAAJ&redir_esc=y

Kulturrådet 2019, ABM skrift #59 Vel bevart:

http://issuu.com/norsk_kulturrad/docs/vel-bevart?mode=window&backgroundcolor=%23222222

⁴ Den 11. juni 2008 publiserte NRK avisartikkelen «Museumssamlinger råtner»:

<https://www.nrk.no/kultur/museumssamlinger-ratner-1.5960075>

⁵ Eriksen 2013:7

⁶ Regionmuseene i Rogaland inkluderer: Jærmuseet, MUST, Haugalandmuseene, Ryfylkemuseet og Dalane folkemuseum

⁷ De Haan 2012: Utredning av fellestjenester innenfor samlingsforvaltning for regionmuseene og Norsk Oljemuseum i Rogland

⁸ Bore 2007, En norsk revitaplan - hva vil museumsforbundet?

⁹ Fellestjenestene tilbyr tjenester til de fylkeskommunalt støttede museene i Rogaland. Tjenestene er knyttet til forvaltning av samlingene, med fokus på foto, gjenstander og bygninger. Fellestjenestene er støttet av Rogaland fylkeskommune. Samlingsteam Rogaland ble opprettet som en fellestjeneste for regionmuseene i Rogaland og Norsk Oljemuseum i 2014.

¹⁰ Med utgangspunkt i ICOM sin definisjon:

http://icom.museum/fileadmin/user_upload/pdf/professions/frame_of_reference_2008.pdf , s. 19.

¹¹ Maurstad og Hauan 2012: 20

¹² De Haan 2012: Utredning av fellestjenester innenfor samlingsforvaltning for regionmuseene og Norsk Oljemuseum i Rogland

¹³ Telemarkforskning 2016: 42

¹⁴ Strømsnes 2003:53

¹⁵ Riksrevisjonens undersøkning av digitalisering av kulturarven 2017:66

<https://www.riksrevisjonen.no/rapporter/Documents/2016-2017/DigitaliseringKulturarv.pdf>

¹⁶ Økonomiplan 2017- 2020. Årsbudsjett, 2017: 159

¹⁷ Retningslinjer for avhending, 2015: 12

¹⁸ Vurdering av kunst- og kulturhistoriske samlinger, 2016: 5

¹⁹ Å rydde i fortida – for framtida 2017: 9